

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Název projektu	Rozvoj vzdělávání na Slezské univerzitě v Opavě
Registrační číslo projektu	CZ.02.2.69/0.0./0.0/16_015/0002400

Prezentace předmětu:
Společenský a diplomatický protokol

Vyučující:
Ing. Patrik Kajzar, Ph.D.

**SLEZSKÁ
UNIVERZITA**
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

1. Úvod do pravidel společenského styku

Tato přednáška byla vytvořena pro projekt „Rozvoj vzdělávání na Slezské univerzitě v Opavě“

**SLEZSKÁ
UNIVERZITA**

OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

Ing. Patrik Kajzar, Ph.D.

Předmět:

**Společenský a diplomatický
protokol**

- ❑ Pravidla společenského styku se neustále rychleji či pomaleji mění a přizpůsobují se měnícím se potřebám. Jejich vlastností je, že jsou relativní v čase a prostoru. **Přes tuto relativnost je možné stanovit tři univerzálně platné základní zásady společenského chování:**
 - ✓ **slušnost** - jako například skromnost, ochota, přívětivost, atd.,
 - ✓ **zdvořilost** - jako vnější výraz slušnosti ve společenském styku spojená se znalostí společenských pravidel,
 - ✓ **takt** - jako schopnost přiměřeně aplikovat obecné zásady a pravidla společenského styku v konkrétní situaci, ohleduplnost odstupňovanou podle osob a situací, umění zvážit přiměřenost jednání, umění vžít se do situace partnera. Taktní je člověk tehdy, když přemýšlí o tom, jak jedná s jinými a když mu záleží na tom, jak s nimi komunikuje.
-

Základní pravidla a pojmy

Zásady taktního chování:

- ✓ v každém člověku předpokládáme a hledáme jeho pozitivní stránky, nikoho neposuzujeme ukvapeně,
 - ✓ nesnažíme se získat výhody na úkor jiných,
 - ✓ vůči jiným lidem se chováme s respektem, ať je jejich společenské postavení jakékoliv, respektujeme jejich názory,
 - ✓ snažíme se vcítit do postavení druhého, podívat se na problém jeho očima,
 - ✓ jsme tolerantní k chybám druhých a snažíme se z nich poučit,
 - ✓ snažíme se dostát danému slovu a plnit sliby,
 - ✓ vyhýbáme se konfliktům a hádkám,
 - ✓ řídíme se pravidlem: co nechceš, aby jiní činili tobě, nečiň ty jim.
-

Etiketa a její historie

- ❑ Slovo etiketa vzniklo ze starofrancouzského "estiguer" - tedy "přípevnit" nebo "vyvěsit".
 - ❑ Pravidla, dodržovaná u královského dvora a pravděpodobně i v objektech určených pro stráž a vojsko, se vyvěšovala na zeď a stávala se z nich denní pravidla ("l'estiquet" nebo "l'estiquette").
 - ❑ Seznámit se s nimi mohli ovšem pouze lidé, kteří uměli číst.
 - ❑ Ve Francii se na stejný okruh pravidel vztahoval výraz "régles du savoir vivre" (pravidla znalostí o tom, jak se chovat) a výraz "savoir vevre et savoir faire" (umět žít a umět konat).
 - ❑ Slovo etiketa vzniklo jako soubor pravidel pro daný den, místo, oblast, existují různé teorie, které vznik etikety blíže specifikují. Traduje se, že první pravidlo pro chování dvorské šlechty stanovil zahradník francouzského krále Ludvíka XIV.
-

Etiketa a její historie

**SLEZSKÁ
UNIVERZITA**
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KÁRVINĚ

- ❑ (1643-1715), když zakázal rozverným párům dovádět na pěstěných trávnících ve Versailles.
 - ❑ Napíchal do trávníku cedulky se zákazem a od starogermánského „sticken“, připichovat, se přes starofrancouzské estiquette vyvinulo slovo étiquette, etiketa.
 - ❑ Tyto tabulky byly vlastně prvními instrukcemi pro chování dvorské šlechty. Proto je slovo etiketa homonymum, označuje jednak pravidla chování, jednak nálepku na lahvi.
 - ❑ Druhý možný výklad je pravděpodobnější: za významnými hodnostáři u dvora chodil ceremoniář s cedulkou se jménem. Ludvík XIV., zvaný „král Slunce“, byl považován téměř za boha a tomu odpovídala také složitost ceremoniálu na jeho dvoře. Propracovaná pravidla definovala například i uléhání do lože a vstávání.
-

Etiketa a její historie

SLEZSKÁ
UNIVERZITA
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KÁRVINĚ

- ❑ Společenský život, především na oficiální úrovni, podléhá na jedné straně pravidlům etikety, na druhé straně se dodržuje tzv. **diplomatický protokol** (ten vznikl v době Vídeňského kongresu v letech 1813-15 a od té doby se nezměnil)
 - ❑ **Protokol platí jako všeobecná, velmi praktická pomůcka mezinárodního soužití, dodržuje se při všech státních a politických událostech, platí i při jiných velkých společenských příležitostech.**
 - ❑ Již před dvěma stovkami let platila pro chování ve společnosti tato definice: „**Etiketa je soubor jistých zvyků a obyčejů ve vnějším styku společenském.**“ Původ etikety je náboženský a vyjadřuje odvislost, úctu, bázeň před tím, **jemuž se prokazuje.**”
 - ❑ Kolem roku 1930 se již hovoří o způsobech společenských, různě odstupňovaných podle hodnoty a důstojnosti, pro zdvořilost upravenou pravidly.
-

- ❑ Společenský život, především na oficiální úrovni, podléhá na jedné straně pravidlům etikety, na druhé straně se dodržuje tzv. **diplomatický protokol** (ten vznikl v době Vídeňského kongresu v letech 1813-15 a od té doby se nezměnil)
 - ❑ **Protokol platí jako všeobecná, velmi praktická pomůcka mezinárodního soužití, dodržuje se při všech státních a politických událostech, platí i při jiných velkých společenských příležitostech.**
 - ❑ Již před dvěma stovkami let platila pro chování ve společnosti tato definice: „**Etiketa je soubor jistých zvyků a obyčejů ve vnějším styku společenském.**“ Původ etikety je náboženský a vyjadřuje odvislost, úctu, bázeň před tím, **jemuž se prokazuje.**”
 - ❑ Kolem roku 1930 se již hovoří o způsobech společenských, různě odstupňovaných podle hodnoty a důstojenství, pro zdvořilost upravenou pravidly.
-

Osobnosti české etikety

- Český bonton (vybrané způsoby chování) prodělal v minulosti renovaci a získal ztracený zájem publika.
 - Je to dáno úsilím významných osobností o jeho rozšíření do podvědomí co nejvyššího počtu lidí od top manažerů po běžného konzumního člověka.
 - Mezi osobnosti etikety u nás patří např.:
 - ✓ Jiří Stanislav Guth-Jarkovský,
 - ✓ Dobromil Ječný,
 - ✓ Ladislav Špaček,
 - ✓ Eliška Hašková Coolidge,
 - ✓ a další osobnosti etikety zde neuvedené.
-

Osobnosti české etikety

SLEZSKÁ
UNIVERZITA
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

- ❑ Osobnosti, jež svými mnohostrannými aktivitami – zahrnujícími vydávání odborných a zároveň vtipně psaných knih, pořádání společenských kurzů, účinkování v televizních pořadech či v rozhlase, přiblížili slušné chování doslova všem.
 - ❑ **Jiří Guth-Jarkovský** se narodil 23. 1. 1861 v Heřmanově Městci v rodině panského úředníka. Studoval na gymnáziu a poté filozofii, matematiku a fyziku na Filozofické fakultě na univerzitě v Praze. Poté se věnoval pedagogické práci - stal se vychovatelem v šlechtické rodině.
 - ❑ V roce 1891 zavedlo ministerstvo školství tělesnou výchovu a zájemci o ni mohli požádat o subvenci na zahraniční studijní pobyt. Guth-Jarkovský toho využil a obdržel 200 zlatých na cestu do Paříže. Zde se setkal a **spřátelil s Pierre de Coubertinem**, který zásadně ovlivnil celý jeho další život - nadchnul ho pro myšlenku obnovit olympijské hry po vzorů starých Řeků.
-

Osobnosti české etikety

- ❑ **Stal se zakladatelem novodobé české etikety.**
 - ❑ Slušnost je člověku vrozená, zatímco zdvořilost je uvědomělým vnějším projevem slušnosti, které se musíme naučit.
 - ❑ Nejdůležitější vlastností člověka, který se pohybuje mezi lidmi, jsou takt a empatie - schopnost vcítit se do situace, potřeb a pocitů druhého.
 - ❑ Do jisté míry je vlastností vrozenou, nedostává se jí obvykle lidem egocentrickým, kteří jsou příliš zaujati sami sebou a svými zájmy. Guth-Jarkovský, byl také první ceremoniář prezidenta T. G. Masaryka.
 - ❑ **Dobromil Ječný** od roku 1950 působil v diplomatických službách. Nejprve jako zástupce velvyslance v hodnosti velvyslaneckého rady a dočasně také jako charge d'affaires v Moskvě. Po návratu pracoval šest let jako vedoucí diplomatického protokolu.
-

Osobnosti české etikety

**SLEZSKÁ
UNIVERZITA**
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

- ❑ **Ladislav Špaček** v letech 1992 až 2003 působil na pozici mluvčího prezidenta republiky Václava Havla a také jako ředitel Tiskového odboru Kanceláře prezidenta republiky.
 - ❑ Během svého působení na Pražském hradě navštívil spolu s prezidentem Havlem přes padesát zemí světa a absolvoval stovky společenských událostí na nejrůznějších úrovních. Je spoluautorem a protagonistou televizního seriálu Etiketa, rovněž je autorem knih Etiketa, Velká kniha etikety a Slon v porcelánu aneb jak se neztratit v labyrintu etikety.
 - ❑ Na Fakultě sociálních věd UK vyučoval komunikaci s médii. Publikuje v různých médiích a pořádá přednášky o komunikaci s médii, krizové komunikaci a etiketě pro přední představitele top managementu firem, státní správy a politiky.
-

Osobnosti české etikety

SLEZSKÁ
UNIVERZITA
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

- ❑ **Eliška Hašková Coolidge** začala kariéru v Bílém domě, kde pracovala jako zvláštní asistentka pěti amerických prezidentů (John F. Kennedy, Lyndon B. Johnson, Richard Nixon, Gerald Ford a James Carter).
 - ❑ Založila a řídila Kancelář prezidentských zpráv, jejímž úkolem je zajišťovat styk s veřejností.
 - ❑ Po osmnácti letech přešla na ministerstvo zahraničních věcí USA, kde pracovala mimo jiné jako náměstkyně šéfa protokolu Spojených států a jako alternující zástupce velvyslance v Organizaci amerických států.
 - ❑ Od roku 1991 často navštěvovala Čechy a v roce 1998 se do rodné země vrátila trvale. Prostřednictvím své agentury Coolidge Consulting Services napomáhá společenským i podnikatelským kontaktům mezi Českou republikou a USA a poskytuje poradenství nejen v otázkách protokolu, etikety, personalistiky a public relations, ale i v oblasti gastronomie a turistiky.
-

Společenská významnost lidí

- Všichni lidé jsou si rovni - **ne však ve společnosti.**
 - Při příchodu do ní zapomeňme na ústavou zaručené právo rovnosti.
 - Existují lidé společensky významnější a společensky méně významní.
 - Všeobecně se stále uznává vytváření komfortu pro společensky významnější osoby.
 - Kdo ale tyto osoby jsou? Společenský styk má svá pravidla a je nutné vědět, jak se chovat, aby naše profesionalita a oborová fundovanost byla znalostí těchto "drobností" umocněna,
 - Základní společenské poměry z pohledu významnosti. Společensky výše je:**
 - ✓ Nadřízený než podřízený,
 - ✓ Žena než muž,
 - ✓ Starší osoba než osoba mladší.
-

Společenská významnost lidí

**SLEZSKÁ
UNIVERZITA**
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARLOVĚ

- Následující přehled přináší některé konkrétní příklady společensky významných a méně významných osob:

- Společensky méně významná osoba**

- mladší
- chlapec, muž
- zaměstnanec, podřízený
- „obyčejný smrtelník“

- Společensky více významná osoba**

- starší
- dívka, žena
- nadřízený
- známá, populární, významná osobnost

- takže třeba:**

- dítě rodič, prarodič
 - žák, student učitel, profesor
 - hostitel host
-

Společenská významnost lidí

SLEZSKÁ
UNIVERZITA
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

- ❑ Jak si ovšem poradíme při "**konfliktu principů**"?
 - ❑ Stojím-li se svým nadřízeným a přichází žena, koho mám představit komu jako prvního? Nebo, jsem-li žena a vítám se se starším mužem - nabídnu mu ruku, nebo budu čekat, až to udělá on?
 - ❑ **Funkce i věk jsou relativní, jediným pevným bodem je žena.** To je znak neměnný, nezpochybnitelný a na první pohled jasný.
 - ❑ Další dvě kategorie jsou hodně relativní. Kdo je to vlastně „nadřízený"? Vedoucí oddělení? Ředitel odboru? Náměstek, nebo sám generální? **Funkce je ten nejméně významný ze všech tří principů**, protože jako jediná je pomíjivá. Dnes náměstek, zítra referent. [102]
 - ❑ **Společensky významnější podává ruku jako první žena, společensky významnější, usedá jako první. A společensky významnější dáma vstoupí do dveří jako první. Muž nikdy nenechá ženu zvedat spadlý předmět.**
-

- ❑ **PŘÍKLADY NĚKTERÝCH SITUACÍ SPOLEČENSKÝCH PŘEDNOSTÍ:**
 - ❑ **Vstup do budovy**
 - ❑ Přednost mají osoby **vycházející před vcházejícími**, přičemž mohou nastat výjimky, např. vchází-li významná osoba, invalidní osoba, ženy a starší muži. **Do budovy vchází a z budovy vychází první žena**, muž otvírá a přidržuje dveře. **V případě odchodů má jednoznačně přednost osoba vycházející před vcházející.**
 - ❑ **Vstup do místnosti**
 - ❑ V práci (porady, konference apod.) **vstupuje první osoba společensky starší**. Při návštěvě kavárny, restaurace, hotelu nebo jiných veřejných místností **vstupují muži v pořadí podle společenské přednosti**. Je-li ve společnosti muže žena, **vstupuje dovnitř jako první muž**. Přichází-li žena ke stolu, kde již sedí muži, povstanou při jejím příchodu. Ke stolu **usedá první žena, nejbližší stojící muž jí pomáhá odsunout a přisunout židli**. Jídelní lístek se nabídne ženě při výběru, objednává muž.
-

- Stoupání do schodů**
 - Muž jde se ženou v jedné rovině, nebo o schod níže**, aby mohl poskytnout pomoc při uklouznutí. A pokud jde před námi do schodů mladá dívka v minisukni? Co poradíme? Neměl by muž v takovém případě přece jenom jít raději před dívkou? Ne. Bezpečnost především! Ostatně v tomto případě by byl blázen, kdyby porušil tak důležité bezpečnostní pravidlo. Ale pozor, jsme taktní, **vždy jdeme tak, abychom se dámy nedotkli**. Ze schodů jde muž jako první, tedy opět níž.
 - Vstup do tramvaje**
 - Nastupuje **první žena a muž jí pomáhá**, vystupuje první muž (totéž platí i při nastupování do auta – umístění v autech se řídí především bezpečnostním hlediskem a pohodlím, tj. nejčestnější místo je vpravo vzadu, druhé je vlevo vzadu)
-

Výběr z použité literatury:

- ❑ KAJZAR, P., 2013. Společenský protokol. Karviná: SU OPF
 - ❑ MATHÉ, I. a L. ŠPAČEK, 2005. Etiketa. Praha: BB art. ISBN 80-7341-564-X.
 - ❑ NĚMČANSKÝ, M., 2011. Společenský, diplomatický a obchodní protokol. SU OPF Karviná, ISBN 978-80-7248-636-6.
 - ❑ SMEJKAL, V. a H. S. BACHRACHOVÁ, 2011. Velký lexikon společenského chování. 2. rozšířené vyd. Praha: Grada Publishing. ISBN 978-80-247-3650-1.
 - ❑ ŠPAČEK, L, 2008. Nová velká kniha etikety. Praha: Mladá fronta. ISBN 978-80-204-1954-5.
-

**SLEZSKÁ
UNIVERZITA**
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

Děkuji za pozornost
